

Verhagen

van het beleid van de Nederlandse regering. Dat is, denk ik, een helder oordeel.

Dan kom ik op de motie-Voordewind op stuk nr. 298. Ook de heren Haverkamp en Van der Staaij hebben op dit punt vragen gesteld. Dit is eigenlijk een volstrekt overbodige motie. Ik kan ook zeggen dat zij ondersteuning is van het regeringsbeleid. Ik doe het gevraagde dus absoluut al. Zoals ik de Kamer al eerder heb gemeld en de motie ook stelt, hebben wij duidelijk een aantal rode lijnen aangegeven die wat ons betreft niet mogen worden overschreden. Op dat punt hebben wij ook deze week nog zeer intensief onderhandeld met de Russische voorzitter, die bezig is met een alternatief slotdocument. Zelfs op dit moment vinden er nog besprekingen plaats. Ik doe dus al het mogelijke om te zorgen dat er een slotdocument komt dat recht doet aan onze uitgangspunten. Die uitgangspunten deel ik met u, mijnheer Voordewind, ik deel ze met u, mijnheer Van der Staaij en ik deel ze met u, mijnheer Haverkamp. Zolang ik nog een mogelijkheid zie om een ontwerpslotdocument te krijgen dat daar recht aan doet, blijven wij praten en onderhandelen. Ik geef u meteen toe, mijnheer Voordewind, dat de rode lijnen rode lijnen zijn. Ik zie uw motie dan ook als een steuntje in de rug voor de opstelling van de Nederlandse regering, want ik sluit niet uit dat er niet eenduidig door alle lidstaten wordt opgetreden met betrekking tot de consequenties die aan die rode lijnen en het overschrijden ervan moeten worden verbonden.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Ik dank de minister voor de inzet. Ik begrijp dat die tot het einde zo zal doorgaan. Ik heb hier een laatste draft van 15 april. Daarin staat gewoon een herbevestiging van het statement van 2001. Ik neem aan dat dit ook een rode lijn is voor de minister en dat als dit erin blijft staan, de minister gewoon wegblijft, net zoals de Italianen, de Canadezen, de Amerikanen en de Israëliërs.

Minister **Verhagen**: Ik ben in nauw overleg met een aantal landen. Op dit punt hebben wij op basis van de draft waaraan de heer Voordewind refereert, geconstateerd dat in plaats van de beoogde verbetering, waarover wij in gesprek en in onderhandeling waren, er op tal van punten sprake is van een verslechtering ten opzichte van het eerdere ontwerpdocument van Russische, Egyptische en Belgische zijde.

Tot slot ben ik de heer Van Dam nog een antwoord schuldig inzake de commissie-Goldstone. Deze commissie is inderdaad gemandateerd door de VN-Mensenrechtenraad. De heer Van Dam wijst hier terecht op. Gelet op de discussie die in de Mensenrechtenraad heeft plaatsgevonden bij de instelling hiervan, kan ik de Israëliëse aarzeling begrijpen. Wij hebben ons toen onthouden, juist omdat de resolutie, zoals veel van die resoluties, eenzijdig is en zich focust op Israël. Wij hebben echter wel gesteld dat wij van mening zijn dat het juist positief zou zijn als hieraan werd meegewerkt, dus los van het feit dat wij ons zelf onthouden hebben van stemming over deze resolutie, met name omdat Goldstone zelf aangegeven heeft dat hij zich ook wil richten op Hamas. Wij waren daar overigens sceptisch over, want Hamas werkt er niet aan mee. Gelet op het grote respect dat wij hebben voor de heer Goldstone, hopen wij en zullen wij erop aandringen dat Israël er wel

aan meewerkt, op dezelfde wijze waarop het meewerkt aan de commissie-Martin van de VN.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik dank de minister voor de beantwoording. De stemmingen over de moties zullen aanstaande dinsdag plaatsvinden.

Ik schors de vergadering tot 17.00 uur.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Voorzitter: Gerkens

Aan de orde is de behandeling van:

- **het verslag van een algemeen overleg met de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over onder andere het convenant antibioticaresistentie dierhouderij (29683, nr. 27).**

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Graus** (PVV): Mevrouw de voorzitter. Ik begin maar meteen met het voorlezen van mijn motie. Heel veel mensen thuis zullen denken dat die motie gewoon moet worden uitgevoerd. Het had eigenlijk al lang zo moeten zijn, maar het is niet zo. Vandaar dat ik de volgende motie indien.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt de regering, preventief gebruik van antibiotica zo veel mogelijk te beperken om resistentie bij mens en dier te voorkomen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Graus. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 28 (29683).

De heer **Graus** (PVV): De beraadslaging omvat ook alle adviezen die ik aan de minister heb gegeven om preventief met andere middelen te werken, zoals pre- en probiotica in plaats van antibiotica. Vandaar dat in de motie "gehoord de beraadslaging" staat.

De **voorzitter**: Dan is het woord aan mevrouw Thieme van de Partij voor de Dieren. Ik begrijp dat zij dit VAO had aangevraagd. Zij stond echter niet als eerste op de sprekerslijst, dus daarmee is iets misgegaan, waarvoor mijn excuses. Wij gaan dit uitzoeken.

Mevrouw **Thieme** (PvdD): Voorzitter. Allereerst maak ik

Thieme

een opmerking. Daarna dien ik mijn moties achtereenvolgens in.

Ik heb een enigszins vervelend gevoel overgehouden aan het algemeen overleg over het antibioticagebruik, vooral omdat ik de minister had gevraagd om inzicht te geven in de resultaten van een onderzoek naar de kalverhouderij, naar het antibioticagebruik daarin en naar de aanwezigheid van de MRSA-bacterie onder de veehouders en de kalveren. Wij kregen uiteindelijk via een brief toch te horen dat er sprake was van een onderzoek en dat er al onderzoeksresultaten zijn. Ik vind het jammer dat wij die niet in het debat hebben kunnen bespreken. Het is spijtig dat het op deze manier moet gaan.

Ik dien de volgende moties in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat een stringent beleid ten aanzien van antibiotica in de humane gezondheidszorg heeft geresulteerd in een zeer laag percentage antibiotica-resistentie onder burgers en Nederland hierdoor een voorbeeld is voor andere Europese landen;

constaterende dat in schril contrast hiermee, het veterinaire gebruik van antibiotica de afgelopen tien jaar met meer dan 80% is gestegen en het gebruik van antibiotica in de Nederlandse veehouderij het hoogste is van heel Europa;

constaterende dat via de veterinaire achterdeur het lage percentage humane antibioticaresistentie onder druk komt te staan maar dat de regering niet voornemens is, het gebruik van antibiotica in de veehouderij te reguleren;

verzoekt de regering, het gebruik van antibiotica in de veehouderij met regulerende maatregelen drastisch te reduceren en een voorstel hiertoe binnen drie maanden aan de Kamer voor te leggen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter: Deze motie is voorgesteld door het lid Thieme. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 29 (29683).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat 30% van de varkenshouders en kalverhouders besmet is met de veegerelateerde MRSA-bacterie en hierdoor een risico vormen voor de volksgezondheid, met name bij ziekenhuisopname;

constaterende dat veegerelateerde antibioticaresistentie een steeds groter probleem wordt in de humane gezondheidszorg en nu al heeft geleid tot hogere ziekenhuiskosten voor het geïsoleerd verplegen van patiënten die veegerelateerde MRSA hebben opgelopen;

constaterende dat het huidige "search and destroy"-beleid van ziekenhuizen om MRSA-besmettingen in te dammen niet kan worden toegepast op veehouders omdat deze steeds weer in contact komen met de infectiehaard;

van mening dat de veehouderijsector verantwoordelijk is voor de verspreiding van veegerelateerde MRSA en daarmee ook verantwoordelijkheid draagt voor de extra kosten die verbonden zijn aan het geïsoleerd verplegen van dragers van de veegerelateerde MRSA-bacterie;

verzoekt de regering, te onderzoeken op welke wijze de meerkosten voor het geïsoleerd verplegen van patiënten die zijn geïnfecteerd met veegerelateerde MRSA, kunnen worden verhaald op de sector,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter: Deze motie is voorgesteld door het lid Thieme. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 30 (29683).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het explosief gestegen antibioticagebruik in de veehouderij grote risico's veroorzaakt voor de humane en veterinaire gezondheidszorg;

constaterende dat verhoging van de natuurlijke weerstand en verbetering van de leefomstandigheden van dieren in de veehouderij een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het verminderen van het antibioticagebruik;

verzoekt de regering, met maatregelen te komen om de natuurlijke weerstand en leefomstandigheden van dieren in de veehouderij te verbeteren en de Kamer hierover binnen een halfjaar te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter: Deze motie is voorgesteld door het lid Thieme. De indiening van deze motie wordt niet door het minimumaantal van vijf leden ondersteund. Nu zie ik dat de heren Graus en Ormel de indiening van de motie mede ondersteunen. Daarmee wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 31 (29683).

Thieme

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat pijnlijke ingrepen en dieronvriendelijke houderijsystemen ertoe hebben geleid dat varkens, kalveren en kippen in de intensieve veehouderij massaal ziek worden;

constaterende dat de veehouderijsector door het gebruik van grote en stijgende hoeveelheden antibiotica symptoombestrijding lijkt te verkiezen boven het verbeteren van de omstandigheden waaronder dieren worden gehouden;

van mening dat in een duurzame en diervriendelijke veehouderij, zoals die ook wordt geschetst in de toekomstvisie van de regering, geen plek is voor grootschalig gebruik van antibiotica;

verzoekt de regering, veehouders financieel te stimuleren tot de omschakeling naar het biologische (dynamische) houderijsysteem, waarin alleen curatief antibiotica wordt gebruikt,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Thieme. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 32 (29683).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) al in 2008 heeft geanalyseerd dat het ontstaan van megastallen de kans op infectieziekten van dier op mens vergroot;

constaterende dat de relatie tussen schaalvergroting in de veehouderij en het grotere risico op verspreiding van antibioticaresistente bacteriën van dieren naar mensen onlangs is bevestigd door microbiologen;

van mening dat aanvullend empirisch onderzoek naar antibioticaresistentie bij burgers in intensieve veehouderijgebieden noodzakelijk is om meer inzicht te krijgen in de gezondheidsrisico's van verdergaande schaalvergroting in de veehouderij;

verzoekt de regering, in het geplande onderzoek naar gezondheidsrisico's van megabedrijven de veegerelateerde antibioticaresistentie onder burgers expliciet mee te nemen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid

Thieme. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 33 (29683).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het antibioticagebruik in de veehouderij de afgelopen tien jaar met meer dan 80% is toegenomen tot 890 ton antibiotica in 2008;

constaterende dat uit onderzoek blijkt dat inmiddels 60% van de varkensbedrijven, 88% van de kalverbedrijven en 30% van de varkenshouders en kalverhouders besmet is met de resistente MRSA-bacterie;

van mening dat het veelvuldig toedienen van gemediceerd veevoer aan koppels dieren niet bijdraagt aan een zorgvuldig en afgewogen gebruik van antibiotica in de veehouderij;

verzoekt de regering, een verbod in te stellen op het gebruik van gemediceerd veevoer,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Thieme. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 34 (29683).

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter. Wij hebben een inhoudelijk AO gehad, maar het lijkt erop dat nog een mogelijkheid onbenut blijft. Daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de toename van het antibioticagebruik en daardoor de toename van antibioticaresistentie in de veehouderij negatieve consequenties kan hebben voor mens en dier;

overwegende dat een breed pakket aan maatregelen, waaronder ziektepreventie, gericht antibioticagebruik en gebruik van alternatieven, nodig is om het antibioticagebruik in de veehouderij terug te dringen;

overwegende dat uit onderzoek van onder meer RIKILT (Fyto-V-project) blijkt dat er kwalitatieve, betrouwbare en werkzame kruidenpreparaten beschikbaar zijn als alternatief voor antibiotica;

overwegende dat de minister van LNV in haar reactie op de resultaten van het Fyto-V-onderzoek aangeeft dat er

Van der Vlies

potentie lijkt te zitten in het gebruik van werkzame kruidenpreparaten als alternatief voor antibiotica;

overwegende dat uit het genoemde onderzoek blijkt dat de belangrijkste belemmeringen voor brede toepassing van werkzame kruidenpreparaten niet liggen in de wetenschappelijke onderbouwing van de werkzaamheid, maar in het ontbreken van een transparant wettelijk kader dat geschikt is voor kruidenproducten met een complexe samenstelling, en dat in het rapport gewezen wordt op mogelijke oplossingen, bijvoorbeeld een alternatief registratiesysteem of uitbreiding van de lijst genoemd onder artikel 19 van het Diergeneesmiddelenbesluit;

verzoekt de regering, onnodige juridische belemmeringen voor de inzet van werkzame kruidenpreparaten als alternatief voor antibiotica in de veehouderij weg te nemen en hiervoor een transparant wettelijk kader te ontwikkelen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Van der Vlies. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 35 (29683).

De heer **Ormel** (CDA): Voorzitter. Ik heb goed moeten lezen om deze motie tot mij te laten komen. Ik heb twee vragen aan de heer Van der Vlies. Hij stelt "dat de belangrijkste belemmeringen voor brede toepassing van werkzame kruidenpreparaten niet liggen in de wetenschappelijke onderbouwing van de werkzaamheid". Komt dat doordat er geen wetenschappelijke onderbouwing is of is die er wel en zijn de belemmeringen van andere aard?

De heer Van der Vlies verzoekt voorts de regering "onnodige juridische belemmeringen" weg te nemen. Betekent dat dat hij voorstander is van het opwerpen van "juridische belemmeringen"?

De heer **Van der Vlies** (SGP): Ik heb zojuist de tekst van de motie aan de voorzitter gegeven. Ik heb die dus niet meer voor mij, maar er staat ongetwijfeld iets in de trant van "die niet nodig zijn". Leest u het dictum maar. Dus juridische bepalingen die nodig zijn en die van nut kunnen zijn, tast ik niet aan. Het gaat mij om "onnodige" juridische belemmeringen. Dat is punt één.

Dan punt twee. Ik heb inderdaad begrepen dat er betrouwbaar wetenschappelijk onderzoek is. Dat zou het probleem niet zijn. Dat betrouwbaar wetenschappelijk onderzoek is het RIKILT-onderzoek. Dat dit er is, wordt bevestigd door de minister van LNV. Zij heeft naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek namelijk aangegeven dat er potentie lijkt te zitten in het gebruik van werkzame kruidenpreparaten en dat die een alternatief zouden kunnen zijn voor het gebruik van antibiotica. Ik kan zelf de waarde van dat wetenschappelijk onderzoek niet beoordelen. Daar ben ik niet deskundig genoeg voor, maar mij wordt gezegd dat het toereikend is. Toepassing van de preparaten zou echter nog vastzitten op de overige belemmeringen op het verdere traject. Ik meen dat het voldoende interessant zou zijn om die in ieder geval weg te nemen en om zodoende ruimte te bieden voor bepaalde aanwendingen.

In de wandelgangen heb ik gehoord dat er in dit gebouw mensen zijn met ervaring op dit gebied en dat zij hierover relativerend doen, maar er zijn ook voorbeelden die op het tegenovergestelde duiden. Dat wordt mij althans gemeld. Als wij echter gezamenlijk vaststellen dat het antibioticagebruik in de veehouderij heeft geleid tot een resistentierisico met consequenties voor de humane gezondheid, dan moeten wij alle mogelijke alternatieven benutten. Dat is de strekking van deze motie.

De **voorzitter**: Ik dank u voor deze toelichting, mijnheer Van der Vlies. Ik wil graag het woord geven aan mevrouw Snijder-Hazelhoff, maar ik zie dat zij er niet is. Ik begrijp daaruit dat zij afziet van het woord. Dan heeft de heer Polderman van de fractie van de SP dat.

□

De heer **Polderman** (SP): Voorzitter. Tijdens het AO hebben wij onder andere gesproken over het feit dat aan de diervoeders medicijnen worden toegevoegd. De diervoederindustrie zegt zelf: overheid, reguleer ons. Zo iets maak je niet vaak mee en daarom dacht ik: dit is een inkopper voor de minister; zij zal dit onmiddellijk doen. Tot mijn verbazing zei de minister op mijn vraag om maatregelen die niet te zullen nemen. Daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat:

- het probleem van toenemende antibioticaresistentie niet onderschat mag worden;
- door het gebruik van medicijnen in het voer dit medicijngebruik gemakkelijk onzorgvuldig gedoseerd kan worden;
- een onzorgvuldige en veelal te ruime dosering kan leiden tot toename van resistentie;
- de diervoederindustrie zelf vraagt om regulerende maatregelen van de overheid;
- enig tempo in de beëindiging van deze praktijk van medicijntoediening via het voer wenselijk is;

verzoekt de regering, zo snel mogelijk een tijdpad op te stellen, met een einddatum van hooguit enkele jaren, dat ertoe leidt dat toediening van medicijnen via het voerspoor op zo kort mogelijke termijn wordt beëindigd,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Polderman. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 36 (29683).

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**: Voordat ik de minister het woord geef, deel ik de leden mee dat ik ervan uitga dat zij alleen

Polderman

interrumperen als de minister hun eigen motie bespreekt.

□

Minister **Verburg**: Voorzitter. Ik dank u voor het geduld. Er bleken negen moties te zijn. Die moest ik even ordenen en van een zorgvuldig oordeel voorzien.

Ik dank de Kamer voor haar inbreng. Ik begin direct met het behandelen van de moties.

De motie van de heer Graus zie ik als een ondersteuning van het beleid.

De heer **Graus** (PVV): Ik ben blij om te horen dat de minister mijn motie ziet als een ondersteuning van het beleid, maar daarvan is in de praktijk nog niets te zien. Ik neem aan dat dit betrekking heeft op het toekomstige beleid en dat het dus nog niet in de planning zit.

Minister **Verburg**: Het zit wel in de planning. Wij hebben het daar ook uitvoerig over gehad. Ik heb niet voor niks de partners van het convenant over antibioticaresistentie bij elkaar geroepen. In het algemeen overleg heb ik gezegd dat in 2009 een substantiële omkering moet plaatsvinden van de ontwikkeling – de stijgende curve moet een dalende curve worden – maar dat kan niet van de ene op de andere dag. Dat betekent dat wij bondgenoten zijn bij het uitvoeren van hetgeen de heer Graus in zijn motie vraagt en bedoelt. Ik zie zijn inzet daarom graag als een ondersteuning van mijn beleid.

De heer **Graus** (PVV): De heer Van der Vlies spreekt over fytotherapie, maar ik heb ook gesproken over pre- en probioten. Dan moeten de belemmeringen die zich daarbij voordoen ook worden weggenomen.

Minister **Verburg**: Alles wat daaraan kan bijdragen zullen wij samen moeten doen met de mensen die daarvoor direct verantwoordelijk zijn, namelijk de ondernemers in de hele keten. De zorg is zeer terecht. Dit heeft niet voor niks mijn heel grote aandacht. Ik dring er niet voor niks bij al die convenantpartners op aan om hiervan werk te maken. Dat is noodzakelijk. Dat is in hun eigen belang, in het belang van hun dieren en in het belang van de volksgezondheid. Ik zie de motie als een ondersteuning van het beleid.

In de eerste motie-Thieme wordt de regering verzocht het gebruik van antibiotica in de veehouderij met regulerende maatregelen drastisch te reduceren en een voorstel hiertoe binnen drie maanden aan de Kamer over te leggen. Wij hebben een convenant. Ik heb aangegeven dat dit niet genoeg is. De partners zullen in de praktijk concrete voorstellen moeten doen en moeten laten zien dat er een verandering komt in de ontwikkeling: in plaats van een ontwikkeling in de groei, moet er een ontwikkeling in de afname zijn. Dit jaar moet de eerste knik te zien zijn en de komende jaren moet het gebruik verder naar beneden gaan. De partners zijn daar wat mij betreft op afrekenbaar, maar ik ontraad het om dat te doen zoals in de motie wordt aangegeven.

Mevrouw **Thieme** (PvdD): De minister zegt dat de sector de kans krijgt om het zelf te doen, maar ik vraag mij af op welk moment de minister zal zeggen dat het naar haar mening niet voldoende is, dat zij het heft in eigen

handen zal nemen en regulerende maatregelen zal nemen. Wanneer kunnen wij daarover dan discussiëren?

Minister **Verburg**: De discussie daarover kunnen wij begin volgend jaar voeren, als dan zichtbaar is dat de ombuiging in de ontwikkeling onvoldoende is. Mevrouw Thieme en ik hebben samen geconstateerd dat het toenemend gebruik een verontrustende ontwikkeling is. De sector ziet dat ook zelf. De curve moet dit jaar een substantiële verandering, afvlakking naar beneden laten zien. Die beweging zal zich de komende jaren moeten voortzetten. Ik heb de convenantpartners niet voor niks gevraagd om gezaghebbende en geloofwaardige voorstellen te doen en voornemens kenbaar te maken. Ik heb hun ook gevraagd om te monitoren zodat wij allemaal kunnen zien wat er gebeurt en welke resultaten worden geboekt.

Mevrouw **Thieme** (PvdD): Kan de minister toezeggen dat zij nog zal aangeven wat een substantiële verlaging van het antibioticagebruik precies is, bijvoorbeeld in percentages?

Minister **Verburg**: Ik ga dat nu niet op een schaalteje leggen of op een centimeter knippen. Wel ben ik het met mevrouw Thieme eens dat de gebruikscurve vrij steil omhoog liep. Dat is verontrustend. Dat deel ik met iedereen in de Kamer die dat zegt. Daar moet verandering in komen. Als er tempo gemaakt wordt, komt er eerst een afvlakking en vervolgens een ombuiging. Het zou mijn diepe wens zijn om dit jaar al een ombuiging te zien, maar dat zullen wij volgend jaar beoordelen. Ik heb al aangegeven dat ik de Kamer daarvan natuurlijk op de hoogte zal stellen. Dat doen wij overigens ook bij de jaarlijkse behandeling van de diergezondheidsagenda. Zo houden wij de vinger aan de pols, want mijn onrust en zorg hierover zijn ook groot.

In haar derde motie verzoekt mevrouw Thieme te onderzoeken op welke wijze de meerkosten van het geïsoleerd verplegen van patiënten die zijn geïnfecteerd met veegerelateerde MRSA op de sector kunnen worden verhaald. Ik ontraad aanvaarding van de motie. Ik heb aangegeven hoe de zorg en de aandacht hiervoor is, maar dit lijkt mij op dit moment geen effectieve inzet.

Mevrouw Thieme verzoekt mij ook maatregelen te nemen om de natuurlijke weerstand en leefomstandigheden van dieren in de veehouderij te verbeteren en de Kamer hierover binnen een halfjaar te informeren. Ik vind deze motie overbodig, omdat dit een deel is van de Nationale Agenda Diergezondheid, waarover regelmatig wordt gerapporteerd. Wij komen hierover zelfs zeer binnenkort in de Kamer over te spreken. Dat lijkt mij ook de geëigende plek om dat te doen.

Mevrouw **Thieme** (PvdD): Ik deel de mening van de minister niet dat het een overbodige motie zou zijn, want wij vragen de minister juist om aan te geven wat moet worden gedaan om die leefomstandigheden en de gezondheid van dieren te verbeteren. De minister geeft alleen maar aan dat het moet gebeuren, maar zij geeft geen richtlijnen.

Minister **Verburg**: Vorig jaar hebben wij de dierenwelzijnsagenda vastgesteld met 98 concrete maatregelen. Ook daarover komen wij zeer binnenkort te spreken. De

Verburg

Nationale Agenda Diergezondheid is aanvullend daarop. Het bevorderen van dierenwelzijn is een belangrijke voorwaarde voor diergezondheid.

In haar vijfde motie verzoekt mevrouw Thieme de regering veehouders financieel te stimuleren tot een omschakeling naar het biologisch-dynamische houderijstelsel, waarin alleen curatief antibiotica worden gebruikt. Mevrouw Thieme gaat in deze motie echter voorbij aan het feit dat ondernemers hun eigen keuzes maken. Dat doen zij ook door het inschatten van hun marktkansen. Het staat ondernemers vrij om biologisch-dynamisch te gaan produceren. Ik heb daar ook een stimuleringsprogramma voor. Gisteren is er een speciale dag gehouden over biologische productie en consumptie. Het enthousiasme is groot en iedereen zou dat dus kunnen doen, maar ik zie geen rol en verantwoordelijkheid voor de overheid om die omschakeling nu financieel te gaan sturen, zodat alle boeren daartoe zouden worden gedwongen. Zij hebben een eigen keuze. Wij hebben een stimulerend beleid en iedereen mag die keuze maken. Ik ontraad dan ook aanvaarding van deze motie.

Mevrouw **Thieme** (PvdD): Er staat niet in dat boeren gedwongen worden om die omschakeling te maken; het gaat om een financiële stimulering, juist in tijden van crises.

Minister **Verburg**: Er zijn mijns inziens voldoende mogelijkheden en stimulansen, zowel fiscaal en financieel, voor boeren die nu al biologisch produceren en voor boeren die dat zouden willen.

In nog een andere motie verzoekt mevrouw Thieme de regering om in het geplande onderzoek naar gezondheidsrisico's van megabedrijven de veegerelateerde antibioticaresistentie onder burgers expliciet mee te nemen. Ik kan mevrouw Thieme op dat punt toezeggen dat ik zal kijken of dit al opgenomen is in het voorgenomen onderzoek. Dat betekent dat ik het oordeel over de motie aan de Kamer laat. Mevrouw Thieme kan haar motie natuurlijk ook altijd intrekken.

Mevrouw **Thieme** (PvdD): Ik waardeer het aanbod van de minister om ernaar te kijken, dus ik wil de motie wel aanhouden, maar dan wil ik graag weten wanneer de minister de Kamer daarover kan informeren.

Minister **Verburg**: Ik zeg toe binnen twee weken. Dat lijkt mij een reële termijn, ook gelet op de houdbaarheid van moties.

Mevrouw **Thieme** (PvdD): Dan houd ik de motie aan.

De **voorzitter**: Op verzoek van mevrouw Thieme stel ik voor, haar motie (29683, nr. 33) van de agenda af te voeren.

Daartoe wordt besloten.

Minister **Verburg**: Dan kom ik opnieuw bij een motie van mevrouw Thieme, waarin zij de regering verzoekt om een verbod op het gebruik van gemedicineerd veevoer. Hierbij is de sector aan zet. Er wordt hard aan gewerkt, maar daarover moeten niet alleen hier, maar ook in Brussel afwegingen worden gemaakt. De heer Polderman refereerde er ook aan dat de sector er zelf mee bezig is. Ik denk dat deze lijn wel moet worden ingezet, maar dat

een verbod niet van de ene op de andere dag kan. Ik voel er nu niet voor, omdat ik vind dat het een ontwikkeling moet zijn, maar ik zie wel dat wij daar moeten uitkomen. Daarover verschillen de Kamer en ik niet van mening, maar ik ontraad de aanneming van deze motie.

In de motie-Van der Vlies op stuk nr. 35 wordt de regering verzocht onnodige juridische belemmeringen voor de inzet van werkzame kruidenpreparaten als alternatief voor antibiotica in de veehouderij weg te nemen en hiervoor een transparant wettelijk kader te ontwikkelen. Ik zie wat hij bedoelt. Ik heb hierover een toezegging gedaan in het algemeen overleg. Ik duid de motie zo dat onnodige juridische belemmeringen worden weggehaald. Ik vind wel dat goed onderzochte en werkzame kruidenpreparaten toegelaten moeten kunnen worden. Ik zeg toe dat ik zal afwegen en overwegen of het noodzakelijk is om daarvoor een nieuw wettelijk kader te ontwikkelen, maar ik weet nog niet dat noodzakelijk is. Als ik de motie zo mag duiden, zie ik deze als ondersteuning van het beleid.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Ik ben wel gevoelig voor dat laatste punt van de minister. Als ik in het dictum toevoeg: hiervoor "zo nodig" een transparant wettelijk kader te ontwikkelen, dan denk ik dat wij elkaar tegemoetkomen.

Minister **Verburg**: Dat zou kunnen. U zou ook een punt kunnen zetten achter het woordje "nemen".

De heer **Van der Vlies** (SGP): Dat zal ik overwegen en dat zal ik de voorzitter laten weten.

Minister **Verburg**: Over de laatste motie van de heer Polderman heb ik eigenlijk al iets gezegd. De bedoeling is helder. Ik duid de motie zo dat wordt gevraagd om te bekijken welk tijdspad wij nodig hebben en om rekening te houden met afspraken in EU-verband. Dan zie ik deze motie als ondersteuning van beleid.

De heer **Polderman** (SP): Het is toch merkwaardig om alleen te zeggen dat dit Europees beleid is. De fabrikanen schrijven zelf dat zij toe willen naar een datum waarop de productie van gemedicineerde veevoerders definitief wordt verboden. De minister kan wel zeggen dat zij eerst in Brussel moet overleggen, maar dat is toch een heldere uitnodiging?

Minister **Verburg**: Ja, ik beschouw dat ook als een uitnodiging. Daarom beschouw ik deze motie als een ondersteuning van beleid om dat te gaan doen. Ik heb wel een garantie op mijn eigen inzet, maar ik heb helaas nog geen garantie op de uitkomst in Brussel. Als ik dat zou hebben, zouden wij onmiddellijk zaken kunnen doen, maar zo ver ben ik nog niet. Ik weet niet of ik ooit zo ver kom. Dat zou geweldig zijn. Dit betekent dat ik antwoord zoals ik heb geantwoord.

De heer **Polderman** (SP): De conclusie is dat Brussel ons hier tegenhoudt?

Minister **Verburg**: Nee, ik denk dat in Brussel zorgvuldig beleid wordt gemaakt en dat je daarover in Brussel afspraken zult moeten maken. Wij hebben vanmorgen een hele verhandeling gehad over spelregels en over wat je doet als je het daarmee niet eens bent of als je vindt

Verburg

dat de spelregels niet meer passen op de situatie van vandaag of morgen. Ik vind dat je dan een zodanige partner moet zijn dat je zegt dat je dat in Europees verband gaat veranderen, zodat het wel passend is. Het wil er bij mij ook niet in dat de problemen die wij in Nederland zien op het gebied van antibioticaresistentie, zich niet in andere Europese lidstaten voordoen. Dan is het verstandig om inclusief te denken en te werken.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Ik had beloofd nog terug te komen op het dictum van de door mij ingediende motie. Ik wilde het dictum eerst nog even in zijn geheel doorlezen, vandaar dat ik zo-even niet meteen kon ingaan op de suggestie van de minister. Ik ga graag in op haar suggestie om achter de woorden "weg te nemen" een komma te plaatsen en de daarop volgende woorden als niet geschreven te beschouwen. Als de motie een positief advies krijgt van de minister – daar lijkt het op – en de Kamer de motie aanvaardt, wordt de minister dus gevraagd onnodige juridische belemmeringen weg te nemen voor de inzet van werkzame kruidenpreparaten als alternatief voor antibiotica in de veehouderij, waarbij het aan de regering wordt overgelaten op welke wijze dat gebeurt. Als daarvoor ooit een wettelijke precisering nodig is, dan komt die er, en als het niet nodig is, hoeft die er niet te komen. Op die manier interpreteer ik het dictum van mijn motie. Ik hoop dat het advies van de minister over de motie hetzelfde kan blijven.

De **voorzitter**: De motie-Van der Vlies (29683, nr. 35) is in die zin gewijzigd dat zij thans luidt:

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de toename van het antibioticagebruik en daardoor de toename van antibioticaresistentie in de veehouderij negatieve consequenties kan hebben voor mens en dier;

overwegende dat een breed pakket aan maatregelen, waaronder ziektepreventie, gericht antibioticagebruik en gebruik van alternatieven, nodig is om het antibioticagebruik in de veehouderij terug te dringen;

overwegende dat uit onderzoek van onder meer RIKILT (Fyto-V-project) blijkt dat er kwalitatieve, betrouwbare en werkzame kruidenpreparaten beschikbaar zijn als alternatief voor antibiotica;

overwegende dat de minister van LNV in haar reactie op de resultaten van het Fyto-V-onderzoek aangeeft dat er potentie lijkt te zitten in het gebruik van werkzame kruidenpreparaten als alternatief voor antibiotica;

overwegende dat uit het genoemde onderzoek blijkt dat de belangrijkste belemmeringen voor brede toepassing van werkzame kruidenpreparaten niet liggen in de wetenschappelijke onderbouwing van de werkzaamheid, maar in het ontbreken van een transparant wettelijk kader dat geschikt is voor kruidenproducten met een

complexe samenstelling, en dat in het rapport gewezen wordt op mogelijke oplossingen, bijvoorbeeld een alternatief registratiesysteem of uitbreiding van de lijst genoemd onder artikel 19 van het Diergeneesmiddelenbesluit;

verzoekt de regering, onnodige juridische belemmeringen voor de inzet van werkzame kruidenpreparaten als alternatief voor antibiotica in de veehouderij weg te nemen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Deze motie is voorgesteld door het lid Van der Vlies. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 37 (29683).

Minister **Verburg**: De heer Van der Vlies en ik verstaan elkaar goed op dit punt. Ik blijf bij mijn oordeel dat de motie een ondersteuning van het beleid is.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is het **debat** naar aanleiding van een algemeen overleg op 1 april 2009 over **moties en toezeggingen LNV**.

□

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): Voorzitter. Eén motie en een rare situatie. Ik zal dat toelichten. Minister Verburg heeft vorig jaar, toen zij kennisnam van de plannen om Nederlandse varkens naar Rusland te transporteren, gezegd dat zij daar helemaal niet blij mee is, omdat dit niet past in het dierenwelzijnsbeleid van de regering. Zij zei toen dat zij daar helaas juridisch niets tegen kon doen. Dat was natuurlijk een klein beetje jokken, want de minister is altijd bevoegd om met wetsvoorstellen te komen. Ik kon dat wel begrijpen, want het was haar eigen partij die het bij de implementatie van de Europese transportregels onmogelijk heeft gemaakt om verdergaande Nederlandse regels te stellen. De Kamer heeft echter vervolgens een motie aangenomen om die mogelijkheid wel op te nemen. Toch houdt de minister nog steeds vast aan haar weigering om op te treden tegen de varkenstransporten naar Rusland. De vraag is dus of het krokodillentranen waren, of dat wij te maken hebben met een integere minister. Daarom dien ik alsnog een motie in, die ervoor kan zorgen dat de minister haar afkeuring kan omzetten in concrete daden. De motie luidt als volgt.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de minister het vervoer van Nederlandse varkens naar Russische slachthuizen afwijst omdat deze transporten niet passen in het regeringsbeleid ten aanzien van dierenwelzijn;